

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשינו לשרתנו בתמינה

סיפורי חז"ל

ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה'
מלא את המשכן (מ' - ל"ד)

וכבוד ה' מלא את המשכן, כיון שנעשה המשכן, הלך משה והרכין אזנו במשכן, אמר משה, שמא תאמר שיש בלבו של הקדוש ברוך הוא על ישראל? (על מעשה העגל). שעד עכשיו הוא עומד בכעסו כנגדם, והוא בקושי עמהם, או הוא מתרצה להם והוא נוהג במידת רחמים עמהם. מיד פייסו הקדוש ברוך הוא, שאין בלבו על ישראל כלום ואמר, כמו לשעבר עד שלא עשו אותו מעשה, הייתי נוהג עמהם במידת הרחמים, כך עכשיו אנהוג עמהם במידת הרחמים, באותה שעה שמע משה קול נאה משובח, אמר הקדוש ברוך הוא למשה, לשעבר היתה איבה ביני לבין בני, שנאה ביני ובין בני, תחרות ביני ובין בני, אבל עכשיו שנעשה המשכן, אהבה ביני ובין בני, שלום ביני ובין בני, אימתי היה שלום לישראל, בזמן ששכן כבוד הקדוש ברוך הוא במשכן וכבוד ה' מלא את המשכן.

(במד"ר י"ב א)

פרשת השבוע

ויברך אתם משה (ל"ט - מ"ג)

המדרש בעיר ושקד בהתמדה על לימודו, מדי פעם נכנס לבית הגביר רבי יצחק כדי לקבל אחד מכרכי הש"ס, והיה משיב את הכרך שהיה ברשותו, אשת רבי יצחק חשה שלפניה עומד אדם גדול מגדולי ישראל ממש, על כן הרדיבה עזו בנפשה ואמרה באחת הפעמים שהודמן לביתה, אל לו למר להטריח את עצמו לבוא לביתו כל פעם שברצונו להחליף מסכת במסכת, ביטול תורה הוא, אשלח אני אחד ממשרתי בכל בוקר למקום לימודו, והוא יביא לכת"ר את הגמרות הנחוצות לו לצורך לימודו. סידור זה נמשך במשך תקופה ארוכה. כשנאלץ לעזוב את העיר ניגש אליה ובירכה, אני מברך אותך שיוולדו לך שני בנים אשר יאירו את עיני ישראל, כיון שאפשרת לי ללמוד מן הש"ס שברשותך, בן אחד, אני מברך יזכה להקהיל קהילות ברבים וילמד את צעירי ישראל את הש"ס. ואילו הבן השני לא יצטרך לש"ס, כי יזכה לדעת את התורה כולה בעל פה. נתקיימה ברכת הצדיק, בנה האחד היה הגה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א שנמנה על תלמידי השאגת אריה' כעדותו בהקדמה לנפש החיים, הקים את אם הישיבות היא ישיבת וולוז'ין. ובנה השני הלא הוא הגה"ק רבי ולמליה זיע"א, שהתעלה מעל כל בני דורו כמעט, בידיעת התורה כולה בעל פה.

מסופר: בוואלוז'ין גר יהודי בשם רבי יצחק, שהיה בר אבהן גביר, וגם פרנס הקהילה. לצורך מסחרו הירבה לנדוד בקהילות ישראל, בשובו ממסעות אלו נהג לזכות את זוג' בתשורה נאה. יום אחד לפני שיצא לדרכו, ביקשה ממנו אשתו הצנועה וחכמת הלב, שבמקום התשורות שהוא נוהג להביא מן הדרך, היא מעדיפה שיקנה לביתו ש"ס שלם. ש"ס שלם באותם ימים היה דבר נדיר ויקר המציאות. שמע רבי יצחק בקול אשתו, ובאחד ממסעותיו הצליח לקנות ש"ס שלם, אמנם לא כולם מאותו דפוס ולא כולם באותו גודל, גם הכריכות היו שונות, אולם היה זה ש"ס שלם. כדי לא להחזיק טובה לעצמו, החליטו רבי יצחק וזוגתו שישאלו את כרכי הש"ס לכל מי שחשקה נפשו בלימוד התורה. עד מהרה התפרסם הדבר בעירם, וכל בן תורה שרצה ללמוד, היה ניגש לביתם ומבקש כרך מן הש"ס בהשאלה, וכשסיים ללמוד, שב במהירות לבית הגביר, ומקבל תמורתו כרך אחר מאלו שהיו מצויים אותה שעה בבית הגביר. הואיל ורבי יצחק לצורך מסחרו נאלץ היה להסתובב מחוץ לבית, מינה את זוגתו החכמה שהיא תהיה מנהלת הספרייה, בידה ניתנו מפתחות האוצר והיא היתה ממונה על הרישום של נוטלי הספרים. לימים הגיע לעיר הגה"ק בעל השאגת אריה' זיע"א, הוא התבודד באחד מבתי

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 6:19 ת"א: 6:21 ר"ת: 6:57

פרשת פקודי

זמני כניסת שבת

ירושלים: 5:06 ת"א: 5:21

בכיסוי למחיה, בעור של כבש פשוט וזול, וכי מה אעשה בעור של כבש? אשתו שוב הרגיעה את נפשו ואמר: הלא ראית כיצד לא נפל דבר מכל אשר דיבר אליך הצדיק, חוזר אליו ושאל אותו מה עליך לעשות עתה עם העור שקנית ברחוב, וה' יתברך בוודאי יעזור לנו.

נסע המוכסן אל הבעל שם טוב בשנית, ועמד לפניו עם העור שקנה, "יפה עשית שקנית את עור הכבש" אמר לו הבעל שם טוב הקדוש, כעת הסכת ושמע בקולי, באחד מהימים הקרובים יחול יום ההולדת של האדון שלך הגרף פוטוצקי, באותו יום יבואו אליו הרבה שרים ואצילים לחוג את חג הולדתו, וכל אחד ואחד יביא לו מנחה ותשורה, לך גם אתה אליו באותו יום, וכתשורה הבא לו את עור הכבש הזה. כלעג לרש נראו הדברים בעיני היהודי, העצה שיעץ לו הרבי נשמעה לו מגוחכת ומטופשת, במר נפשו רץ האיש לביתו ובבכי תמרורים סיפר לאשתו על העצה שקיבל, דמיני לעצמך כיצד מגיעים כל השרים הגדולים ובידם מתנות של אבנים טובות ומרגליות לכבוד יום הולדת האדון, ובאותו מעמד אכנס אני עם מתנתי הדלה והעלובה, עור של כבש, לבוותו ולהשפילו לעין כל, הרי משרתיו יהרגוני מיד.

אשתו לא איבדה לרגע את אמונתה בצדיק, ואף הוכיחה אותו: "במופלא ממך אל תחקור" עליך לקיים את דברי הצדיק במלואם, חזק ואמץ ליבך באמונת בורא העולם הכול יכול. בהגיע יום ההולדת של הגרף, זירזה אשת המוכסן את בעלה ללכת עם עור הכבש בידו אל מסיבת יום ההולדת של הגרף, בלב שבור מחרדה ופחד ניגש האיש אל הארמון המפואר, כשהתקרב אל הארמון, שם לב כי דבריו של הבעל שם טוב מתגשמים במלואם, ושרים רבים ואדונים נכבדים באו להשתתף בשמחת הגרף.

כשהגיע ליד דלת הארמון, החל שוב להתלבט האם להיכנס או לחזור על עקבותיו, במשך שעה ארוכה התהלך אנה ואנה ולא מצא אומץ לגשת אל הפתח וכמעט שגמר אומר לשוב על עקבותיו. והנה נפתחה דלת הארמון, ואחד משומרי הסף הבחין בו מתקרב, "יהודי מה לך פה?" הרעים עליו השומר בקולו, שמא תשורה הבאת לגרף לכבוד יום הולדתו? קרא בלגלוג, בבהלה פשט היהודי את עור הכבש ומסרו למשרת.

חטף המשרת את העור ובוריזות צעד לכיוון הגרף, ולעיני כל השרים המסובים הגיש את עור הכבש לאדונו ואמר בלגלוג: "זוהי תשורתו של היהודי הנבזה היושב אצל אדוני בתור מוכסן." נכלם והתבייש הגרף וחמתו בערה בו, ציווה מיד לכלוא את היהודי בחדר מיוחד עד שיחקור היטב מה זה היה לו, הוא השתומם מאד כיצד עלה על ליבו של היהודי שהכיר אותו כאדם לא טיפש בכלל, לבוות כך את אדונו לעיני מכריי וידידי הרבים והחשובים, וכי הוא לא מבין שהוא מסתכן בנפשו?.

במופלא ממך אל תחקור

יענקל המוכסן היהודי התהלך טרוד ומוטרד, המזל לא האיר לו פנים, ובמשך שנתיים לא הצליח לשלם את דמי השכירות לבית המרוח ששכר. הגרף פוטוצקי היתרה בו, שאם בבוא מועד התשלום בשנה השלישית ולא ישלם את החוב במלואו, יעשה בו שפטים נוראים כדרכם של האדונים בעלי האחוזות בימים ההם. המוכסן האומלל חרד לגורלו ולגורל בני ביתו, ולא ידע מאין יבוא עזרו, חלפו הימים, כסף אין באמתחתו כדי לשלם, ופתרון אין בנמצא, לא הצליח האיש לשית עצה בנפשו מה יעשה.

אשתו של המוכסן שמעה את שמעו של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, והפצירה בבעלה: "שמעתי שלא רחוק מגבולנו גר רב קדוש הפועל ישועות בקרב הארץ, עצתי שתיסע אליו ותספר לו את דאגתנו וצרותינו, וככל אשר יאמר לך כן תעשה, ה' יתברך בוודאי יעזור לנו בזכות ברכתיו של הצדיק". המוכסן היה יהודי ירא שמים ויודע ספר, אך לא נמנה עם עדת החסידים, תחילה סירב לשמוע לעצת אשתו, אך היא מצידה לא הרפתה המשיכה להפציר בו, וכאשר קרב ובא מועד התשלום, ראה שאין לו מה להפסיד, והחליט ללכת אל הבעל שם טוב הקדוש ולשפוך את מר ליבו בפניו.

שמע הצדיק את דברי היהודי המסכן ואמר לו: "צא ביום ראשון בבוקר לטייל ברחוב, כאשר ייגש אליך כפרי נכרי ויציע לפניך לקנות ממנו חפץ כלשהו, קנה את החפץ מיד מבלי לבדוק את הסחורה או להתמקח, אחר כך תבוא אליי שוב ואומר לך מה עליך לעשות באותו חפץ". האיש לא היה מהמאמינים הגדולים בצדיקים ובאותות ובמופתים, ועל כן לא שת ליבו לדברי הבעל שם טוב ולא עלה בדעתו כלל לקיים את דבריו, אולם כאשר גילה באוני בני ביתו את הדברים שציוה עליו הצדיק, השפיעה עליו אשתו שהיתה גדושה באמונת צדיקים, ללכת ביום ראשון לרחוב כדי לקיים את ציווי הצדיק.

בלית ברירה יצא יענקל מביתו, והיה מהלך אנה ואנה ברחוב, ולא חלפו דקות אחדות וכפרי אחד ניגש אליו והציע לו לקנות עור כבש, "בכמה כסף תמכור לי אותו?" שאל היהודי, בתגובה נקב הכפרי בסכום "זהוב אחד", שהיה מופרז לחתיכת עור של כבש, בכיסו של המוכסן היה זהוב אחד בלבד, ובראותו את התגשמות דברי הצדיק לנגד עיניו, שילם מיד לכפרי את הזהוב האחרון שנותר לו, ולקח את עור הכבש.

כבר בדרכו הביתה החלו מחשבותיו מייסרות אותו מה ראיתי לשטות זו, כיצד המרתי את המטבע האחרון שהיה

משל ונמשל

מה בין צדיק לבעל תשובה

משל למלך שהיו לו שני בנים, והיה האחד מבקר תמיד אצל המלך, והשני רק לעתים רחוקות, ובמרוצת הימים התחיל להתרחק מאביו מחמת שלא ביקר אצלו, והלך הלך והתרחק עד ששכח בכלל על אביו ועל גדולתו, והתחיל להתחבר עם אנשים ריקים ופוחזים, ופרק מעצמו עול המלך ויראתו ואדנותו ללכת בדרכי לבו. ויהי כאשר שמע המלך על דרכיו הרעים של בנו, ויחר לו מאוד, ובאמת היה ביד המלך לשלוח אחריו גייס, לתפוסו ולהענישו על מעשיו הרעים, אולם מחמת אהבתו לבנו, כי אף על פי שסרח, בנו הוא, לא עשה לו כלום, רק מזמן לזמן כאשר נזכר בבנו, נכמרו עליו רחמיו והצטער, באמרו, אוי לו לבן שגלה מעל שולחן אביו המלך והלך למקום לסטים. ויהי היום ויתחרט בן המלך, וישם אל לבו לשוב אל אביו ולהתנפל ולהתחנן לפניו, ולבקש רחמים על נפשו, וכן עשה, בא לפני המלך ונפל לרגליו, ובדמעות שליש ביקש על נפשו ואמר: חטאתי עויתי ופשעתי לפניך אבי המלך הגדול, והגני חזור בתשובה שלימה לפניך, ואני מתוודה על כל חטאי, ומקבל עלי שמעתה אהיה בן נאמן לך, והרבה הבן בפיוסים עד שנכמרו רחמי האב על בנו, ועוד שראה כי שב אליו בלב שלם, ומתוך אהבת בן לאביו, נתמלא המלך שמחה גדולה, ותענוג גדול מילא את לבו וניתוספה אהבה על אהבתו, ורחמים על רחמיו, וחמלה על חמלתו לבנו שחזר אליו, ותהי אהבתו לבן שחזר בתשובה, גדולה מאהבתו לבן שנמצא אצלו תמיד, כי עם בן זה הורגל כבר להיות יחד, ולראותו יום יום, ומהבן השני היה מרוחק שנים רבות, והוא חידוש גדול בשבילו, משום כך היתה אהבתו גדולה עד מאוד.

וזהו ההבדל בין הצדיק שלא חטא מעולם ולא עזב אך פעם את אביו שבשמים, לבין בעל התשובה, זה הבן המורד שעזב את אביו, ורק לאחר זמן כשחש בלבו כי הוא אוהב את אביו יותר מכל, שב אליו מתוך אהבה אמיתית לאביו המלך.

(המגיד הקדוש ממעוריטש זיע"א)

לקח הגרף את חתיכת העור והסתגר בחדר לחקור ולהתבונן בו היטב, שמא יש בו דבר חידוש כלשהו, תוך שהוא מתבונן הוא גילה לפתע כי אותיות שזורות באורח מופלא בתוך קווצות שער הצמר שעל העור, החל בודק ומתעמק וזעקת תדהמה נפלטה מפיו, האותיות מצטרפות לתיבות והתיבות כולן אומרות כבוד לגרף, לתדהמתו היה שזור בצמר בהוד והדר שמו ושם אביו, שם משפחתו וכן תאריך לידתו, הגרף השתומם מאד וליבו התמלא גיל וחרווה על התגלית המופלאה.

הוא הלך משולחן לשולחן והציג בפני אורחיו את היצירה הנפלאה, ובעיניים בורקות הוא שאל מה דעתכם האם הדבר נעשה על ידי איזה אמן נפלא, או שמא כך נוצר העור מטבעו? אף אחד מהמסובים לא ראה מעודו דבר פלא שכזה, עיינו האורחים והסיקו שכל האמנים שבעולם לא יוכלו לעשות דבר שכזה, אין זה אלא נס מן השמים. ציוה הגרף להוציא את המוכסן מכלאו ולהביאו לפניו, "היכן השגת את העור הזה?" שאל הגרף, היהודי היה בטוח שתיכף יהרוג אותו הגרף, והחל מתחנן על נפשו ונפל ארצה לפני השרים, וסיפר להם בבכי תמרורים את כל המאורע שאירע עמו, כסיל הייתי שקניתי את העור הפשוט והבאתי אותו כמתנה לפני הגרף, מבקש אני סליחה ומחילה מהוד מעלתו, סיים היהודי את דבריו.

בקשב רב האזינו הגרף ואורחיו לסיפורו ונשארו נדהמים. ולא ר שהתאושש היהודי מעט מבכיו, אמר לו הגרף ברפנות, אל תירא ואל תחת, לברכה שלחך האיש הקדוש הנה, והראה לו את חן תפארתו ויקר ערכו של העור המופלא, לא זו בלבד שהגרף מחל לו מיד על כל חובו, אלא אף שלח אותו לביתו עם מתנות רבות כסף וזהב, ומאז נעשה האיש לעשיר גדול, מכאן ואילך היה היהודי מקבל בכל שנה ושנה ביום הולדתו של הגרף, מתנות רבות בתמורה למתנתו המיוחדת, מהעור שהביא הכינו כובע מיוחד עבור הגרף, אותו היה חובש בכל שנה ביום הולדתו לכבוד ולתפארת. ומובן מאליו שמאותו יום נהפך יענקל המוכסן למאמין גדול ברבו הבעל שם טוב הקדוש, והודה לאשתו על כל פעלה ועל עצתה הטובה והמועילה.

צ'ין אדם לחברו

לא לבייש

סיפר לי יהודי, שבילדותו היה הולך עם מו"ר אביו ז"ל להתפלל מידי ליל שב"ק בבית הגה"ק מטשעבין זיע"א, וקרה שפעם יהודי שאף הנו ת"ח לא הקפיד, או לא הבחין, והניח סידור על גבי חומש. הגאון מטשעבין ראה זאת, והדבר הפריע לו, אך לא רצה לפגוע באיש, ע"כ פנה לנכדו הילד שעמד שם, ואמר לו, האינך יודע שאסור להניח סידור על חומש, וכך הסירו.

ענותנותו של הרבי

מסופר על הרה"ק רבי יעקב ישכר בער מנדבורנה (יומא דהילולא ז' אדר) שפעם הגיע בחג הסוכות לבית אמו ע"ה, ולא יכול היה להיכנס כי היה נעול. ירד לסוכה של בית המדרש, שם ישנו כמה בחורים. וישב בשקט בצד ולמד. תוך כדי כך התעורר אחד הבחורים הצעירים, כשהבחין שהרבי יושב בסוכה רצה לקום, ואז סימן לו הרבי שימשיך לישון. השיב הבחור שאינו מסוגל לישון. כשהבחין הרבי שאין לו מים ליטול ליד המיטה, קם והתחיל לחפש למי יש נטלה לנטילת ידיים, ולקח ממנו ונתן לו, כשהבחור סיים ליטול, פנה הרבי החוצה, מילא את הספל והשיב למקום ממנו לקח. אולם עד שהרבי חזר, כבר התעוררו כולם. כי הרבי פה, ושהצדיק ראה שכולם התעוררו, הצטער ואמר: ג'ול שינה. או טיפס אברך שלוש קומות ונכנס לבית ופתח לרבי מבפנים. למחרת בבוקר היה קידוש, והבחור

היה בטוח שהרבי יעיר לו על צורת השינה וכו', אולם הרבי נתן לו חתיכת עוגה, ואמר בחיוך: "זה כי הערתי אותך", ואז נתן לו את כל הקערה ואמר לו: "תן לכל מי שהתעורר בגללי, ותבקש מהם סליחה ומחילה בשמי". ולא אמר לי מילה ביקורת.

סבל כל ימי חייו עבור יהודי אחר הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטאנין זיע"א (יומא דהילולא כ"א שבט) היו קוראים "דער גוטער איד" (היהודי הטוב). פעם הגיע איזה בעל עגלה באמצע הלילה לגאסטאנין, והיה אז חורף וקור חזק מאד וראה שאצל הגאסטינינער היה מאיר עוד הנה, אך לא ידע שגר כאן איזה רבי, ודפק על הדלת ושאל אם יכול ליכנס? והשיב לו בוודאי, והחיה עצמו עם האורח ונתן לו לאכול ולשתות. אחר האכילה רצה בעל העגלה לצאת החוצה, אמר לו הצדיק, להיכן תלך עכשיו בקור נורא כזה? תשאר לישון כאן, אמר הבעל עגלה כי מפחד שלא יגנבו החמור עם העגלה, הבטיח לו הרבי שהוא ישמור עליהם, והכין לו מטה והיהודי הלך לישון והרבי מגאסטאנין עמד כל הלילה בחוץ בקור הגדול לשמור על העגלה, ולא לבש כובעו הגדול שהיה רגיל לחבוש שלא יכירו שהרב עומד בחוץ, ועמד רק עם הכובע הקטן, ומזה נתקרה ראשו ל"ע. וסבל כל ימי חייו על כאב הראש ל"ע.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ב' אדר הרה"ק רבי אהרן אריה ב"ר מאיר הגדול מפרעמיילשאן (תקע"ג) הרה"ק רבי יוסף ב"ר שבת מראשקוב הרה"ק רבי יצחק מאיר מוינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא (תרט"ו) הרה"ק רבי ישראל ב"ר אברהם מרדכי מגור (תשל"ז)

יום ראשון ג' אדר הרה"ק רבי מרדכי יפה ב"ר אברהם (הלבוש - שע"ב)

יום שני ד' אדר הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה"ס) (תקנ"א) הרה"ק רבי זאב וואלף מטשאני-אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)

יום שלישי ה' אדר הרה"ק רבי זאב וואלף מטשאני-אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג) הרה"ק רבי ישעיה מפראגא ב"ר יעקב משה תרכ"ח

יום רביעי ו' אדר הרה"ק רבי דוד מאוסטראה ב"ר מרדכי טעבל (תלמיד הבעש"ט - תק"י)

יום חמישי ז' אדר משה רבינו בן עמרם (ב"א תפ"ח) הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ב"ר משה יחזקאל (תקפ"א) הרה"ק יעקב ישכר בער מנדבורנה ב"ר חיים מרדכי (תשע"ב)

יום שישי ח' אדר הרה"ק רבי אליהו הכהן ב"ר שלמה אברהם (שבת מוסר - תפ"ט) הרה"ק רבי גרשון מלאצק (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א מו"ס "גם אני אודך" רמזים וסימנים תרומים על המצוות.

מים אחרונים (י"ט)

א) אפילו להסוברים שברכת מעין שלש חיובה מן התורה, לא תיקנו מים אחרונים אלא לברכת המזון שיש בה כמה ברכות, וצריכה קדושה יתירה. (שו"ת בנין שלמה, סימן י"א)
ב) אם אין לו מים, יקנה ידיו בעפר או בצרור. (כף החיים, סימן קפ"א ס"ק ז')
ג) אפילו בומן הזה שלא שכח מלח סדומית שמסמא את העינים, יש לזוהר במים אחרונים, שאם אינו מסמא עיניו בשר, מסמא עיניו השכל והנפש. (פלא יועץ, ערך נטילת ידים)
ד) הנוטל מים אחרונים לתוך כלי, ינצל מכל רע. (שם)

לע"נ

מרת מרגלית הרטמן ע"ה
ב"ר שמואל מאיר ז"ל
נלב"ע ח' אדר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז